

Kustavin esiopetuksen opetussuunnitelma 1.8.2026

1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Kustavin esiopetussuunnitelma laaditaan suomeksi. Kustavin kunnan esiopetus järjestetään Suotorpan päiväkodissa, joten esiopetussuunnitelma on sekä kunta- että toimipaikkakohtainen. Esiopetussuunnitelman laatimisesta, kehittämisestä ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen johtaja sekä henkilöstöstä koottu työryhmä.

Esiopetussuunnitelmassa huomioidaan myös huoltajilta ja lapsilta saadut palautteet, havainnot ja kehittämisideat. Huoltajilta kerätään palautetta jatkuvassa vuorovaikutuksessa (esim. leops-keskusteluissa, vanhempainilloissa ja päivittäisissä tapaamisissa) sekä vuosittain toteutettavan asiakaskyselyn avulla. Lisäksi yhteistyötä tehdään varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan, liikunta- ja kulttuuritoimen sekä Varhan kanssa.

Esiopetussuunnitelmaa täydennetään vuosittain laadittavalla lukuvuosisuunnitelmalla, jonka laatimisesta vastaavat varhaiskasvatuksen johtaja, esiopetuksen opettaja ja erityisopettaja. Lukuvuosisuunnitelmassa tarkennetaan kyseisen vuoden toiminnallisia ja pedagogisia sisältöjä sekä painotuksia.

Sivistyslautakunta hyväksyy sekä esiopetussuunnitelman että lukuvuosisuunnitelman. Esiopetussuunnitelmasta ja lukuvuosisuunnitelmasta tiedotetaan huoltajia vanhempainillassa sekä sähköisesti Daisyn kautta ja ne ovat luettavissa Kustavin www-sivuilla.

Kustavin esiopetussuunnitelmassa korostetaan saaristolaisuutta ja sen erityispiirteitä; lähiympäristön monimuotoisuus, paikalliset juhlat, tavat ja tarinat. Suunnitelmaa laadittaessa on pidetty tärkeänä toiminnalliseen oppimiseen ja lapsilähtöisyyteen sekä inklusioon perustuvaa pedagogiikkaa, lapsen tarpeiden mukaista oppimisen tukea sekä lasten hyvinvoinnista huolehtimista.

Lukuvuosisuunnitelmaa täydennetään esiopetuksen pedagogisella ryhmäsuunnitelmalla, johon kirjataan konkreettiset pedagogiset toimintaperiaatteet ja käytännöt.

Ryhmäsuunnitelman laatiminen on prosessinomaista hyödyntäen valtakunnallista ja Kustavin esiopetussuunnitelmaa sekä huomioiden esiopetusryhmän lasten ja vanhempien toiveet ja tarpeet. Laadinnan yhteydessä käytävä pedagoginen keskustelu ja yhteisen näkemyksen syntyminen ovat merkityksellisiä. Ryhmäsuunnitelma on muuntuva asiakirja, jonka toteutumista ja sisältöä arvioidaan ja muokataan, jos esiopetusryhmän tai yksittäisen lapsen tarpeet muuttuvat. Ryhmäsuunnitelmaan kirjatut ryhmän tavoitteet ja arvot näkyvät ryhmän jokaisen lapsen leopsissa. Lisäksi leopsissa näkyvät oppimisen edellytyksiä tukevat

opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot esiopetuksessa. Suunnitelmat kirjataan ja säilytetään sähköisessä järjestelmässä Daisysissa.

Esiopetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon:

- Kustavin, Taivassalon ja Vehmaan varhaiskasvatussuunnitelma
- Kustavin ja Taivassalon perusopetuksen opetussuunnitelma
- Kustavin kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma
- Kriisisuunnitelma
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Kiusaamisen, väkivallan, syrjinnän ja häirinnän ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma
- Lääkehoitosuunnitelma

2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Kustavin esiopetus järjestetään sivistystoimen alaisuudessa suomenkielisenä Suotorpan päiväkodissa, samoin täydentävä varhaiskasvatus. Päiväkodissa toimii esiopetusikäisten lisäksi kaksi muuta varhaiskasvatuksen lapsiryhmää. Esiopetusta annetaan vähintään 700 tuntia lukuvuodessa Kustavin sivistyslautakunnan vuosittain hyväksymän päätöksen mukaisesti.

Kustavin esiopetus perustuu Suomen perustuslakiin sekä muuhun esiopetuksen järjestämiseen vaikuttavaan lainsäädäntöön, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin, Kustavin esiopetuksen opetussuunnitelmaan sekä kansainvälisiin sopimuksiin. Esiopetusta järjestetään ja kehitetään inklusion periaatteiden mukaisesti; yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys.

Pedagogista toimintaa suunniteltaessa huomioidaan vuorovaikutus, ryhmädynamiikka ja pedagogiset perusteet. Turvallisessa kasvuympäristössä lapsi tuntee itsensä hyväksytyksi, tervetulleeksi ja huomioiduksi. Esiopetuksessa harjoitellaan tunteiden ilmaisua ja itsesäätelyä, pettymysten ja ristiriitatilanteiden käsittelyä sekä korostetaan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Esiopetuksen tavoitteena on antaa lapsille elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää liikunnallista elämäntapaa.

Oppimisympäristö sekä sisällä että ulkona houkuttelee lasta oppimaan, liikkumaan ja tutkimaan ja se on joustavasti muunneltavissa lapsiryhmän tarpeiden ja mielenkiinnonkohteiden mukaisesti. Lapsella on oltava mahdollisuus myös rauhoittumiseen.

Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

Lapsen aloittaessa esiopetuksen käydään alkukeskustelu, johon osallistuvat lapsen huoltaja/huoltajat ja esiopettaja. Alkukeskustelussa käydään läpi esiopetuksen aloitukseen liittyviä käytäntöjä sekä sovitaan mahdollisista tutustumiskäynneistä. Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen tai esiopetuksesta perusopetukseen, mukana siirtyy opetuksen kannalta välttämätön tieto lapsesta.

Jokaiselle esiopetusikäiselle lapselle laaditaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (leops). Suunnitelman laativat esiopettaja, lapsen huoltajat ja lapsi. Tavoitteena on laatia suunnitelma, joka tukee lapsen onnistumisia ja itsetunnon kehittymistä. Suunnitelmaan kirjataan tavoitteita lapsen yksilöllistä kasvua, oppimista ja hyvinvointia edistävälle ja tukevalle esiopetukselle sekä suunnitelma keskeisistä pedagogisista menetelmistä. Leops-keskustelu käydään huoltajien kanssa vähintään kaksi kertaa esiopetusvuoden aikana ja keskustelu painottuu lapsen vahvuuksiin ja mielenkiinnon kohteisiin. Suunnitelma kirjataan ja säilytetään sähköisessä järjestelmässä Daisysissa.

Esi- ja alkuopetus tekee yhteistyötä järjestäen esimerkiksi yhteisiä vierailuja, juhlia, tapahtumia ja teemapäiviä. Keväällä pidetään tiedonsiirtopalaveri, johon osallistuvat esiopetuksen opettaja ja tuleva luokanopettaja. Oppilashuollollinen tieto siirretään huoltajien luvalla monialaisen asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön toimesta esiopetuksesta alkuopetukseen.

Arvoperusta

Tärkeimpiä arvoja Kustavin esiopetuksessa ovat lämminhenkisyys, avoimuus, oikeudenmukaisuus ja saaristolaisuus. Keskeisenä ajatuksena on nähdä lapsi osallisena ja aktiivisena oman elämänsä toimijana.

Lämminhenkisyys

Jokaisella lapsella on oikeus sensitiiviseen ja lämminhenkiseen kasvatushenkilöön, joka kohtaa lapsen yksilöllisesti, arvostaa lasta ja auttaa häntä oppimaan omista lähtökodista käsin. Lapsella on oikeus tuntea olevansa ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on.

Avoimuus

Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien avoin yhteistyö auttaa turvaamaan lapsen hyvinvoinnin. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen moninaiisiin perheisiin ja kasvatusnäkemysiin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta.

Oikeudenmukaisuus

Oikeudenmukainen kohtelu ja kannustava palaute ovat osa hyvää esiopetusta. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja, yrittää ja erehtyä sekä opetella uusia asioita turvallisessa kasvuympäristössä.

Saaristolaisuus

Tutustuminen omiin juuriinsa sekä omaan lähiyhteisöön, sen tapoihin ja perinteisiin tukee lapsen kulttuurista osaamista, vuorovaikutustaitojen sekä yhteisöllisyyden tunteen kehittymistä. Kokemus yhteenkuuluvuudesta luonnon kanssa tukee lapsen halua ottaa vastuuta ja suojella ympärillä olevaa luontoa.

Oppimiskäsitys

Kustavin esiopetus perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajien, eri yhteisöjen ja lähiympäristön kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa yhteistyössä muiden kanssa.

Lapsi nähdään aktiivisena toimijana omassa arjessa ja kasvatushenkilöstön tärkeänä tehtävänä onkin tukea jokaisen lapsen mahdollisuuksia aktiiviseen toimintaan ja varmistaa hänen kiinnostumisensa ryhmään. Jokaisen lapsen tulee saada useita onnistumisen kokemuksia ja positiivisia kokemuksia itsestään oppijana rakentaakseen myönteistä minäkuva.

Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Lähtökohtana on, että jokainen arjen tilanne on oppimisen hetki.

Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Ajattelu ja oppiminen

Erilaiset sadut ja tarinat, lattiatarinat, sadutukset, lorutellut ja riimitellyt sekä leikit, pelit, ongelmanratkaisutehtävät, liikkuminen ja motoriset harjoitteet kehittävät lapsen muistia ja mielikuvitusta, edistävät ajattelun, oivaltamisen ja oppimaan oppimisen taitoja sekä kartuttavat sana- ja käsitevarastoa. Kannustavassa ja hyväksyvässä ilmapiirissä lapsi uskaltaa kertoa ajatuksiaan, keskustella ja pohtia. Innostava, rohkaiseva ja kannustava henkilöstö houkuttelee lapsia tarinoiden äärelle ja mahdollistaa samalla lapsen innostumisen ja kokemisen ilon.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Esiopetusryhmässä lapsi pääsee harjoittelemaan vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja esiopettajan kanssa. Lapsia kannustetaan ilmaisemaan itseään eri keinoin sekä tutustumaan erilaisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan ystävällisesti ja hyvien tapojen mukaisesti.

Lasten kanssa tutustutaan omiin juuriin sekä Kustavin paikalliseen historiaan, kulttuuriin ja erityisosaamiseen. Ajankohtaisia tapahtumia käsitellään lapsen kielellä ja lapsen kokemusmaailmaan liittäen. Lapsia ohjataan arvostamaan oman kulttuurin perinteiden ja kulttuurisia tapojen lisäksi muiden perheiden perinteitä ja tapoja.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Esiopetuksessa lapsia ohjataan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Lapsille opetetaan turvataitoja ja avun hakemista sekä harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä.

Levon, liikkumisen ja ravinnon merkitystä korostetaan terveyttä ja yleistä hyvinvointia luovina tekijöinä. Lapsia kannustetaan monipuoliseen, iloa ja hyvää oloa tuottavaan sekä riittävään liikkumiseen. Lapsen kiinnostusta liikunnalliseen elämäntapaan, terveelliseen ruokaan ja terveyteen sekä hyvinvointiin herätetään aistikokemusten, tutkimisen ja osallisuuden kautta (ohjattu ruokailu). Lasten kanssa harjoitellaan turvallista liikkumista lähiliikenteessä.

Monilukutaito

Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä. Kehittyäkseen lapsi tarvitsee aikuisen mallia, rikasta tekstiympäristöä sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja.

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutus- ja yhteistoimintataitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa itse edistävät lasten luovan sekä kriittisen ajattelun taitoja. Erilaisten digitaalisten oppimispelien ja materiaalien, kuvien ottamisen sekä digitaalisten kuvien etsimisen ja tulkitsemisen avulla lapsi tutustuu turvallisesti ja ohjatusti tieto ja viestintäteknologiaan.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Lapset ovat mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa esiopetuksen arkea. Näin he oppivat samalla yhteisten sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Lasten osallistumiselle ja vaikuttamiselle järjestetään erilaisia toiminnallisia tapoja ja mahdollisuuksia, kuten äänestykset ja erilaiset kokoukset. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja huolehtimaan lähiluonnon moninaisesta tärkeydestä ja merkityksellisyydestä.

3. Esiopetuksen toimintakulttuuri

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Kustavin esiopetuksen toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään vuosittain laadittavan lukuvuosisuunnitelman ja ryhmäsuunnitelman avulla. Toimintakulttuurin kehittäminen vaatii sitoutuneisuutta yhteisiin uusiin toimintatapoihin ja opetusjärjestelyihin sekä ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Kehittämistyössä hyödynnetään myös lasten ja huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja opiskeluhuollon kanssa turvaa lapsen hyvinvoinnin ja sujuvan oppimisen polun.

Toimintakulttuurin ja sen inklusiivisuuden kehittämisen keinoina painottuvat:

- pedagoginen johtajuus; esiopetuksen tavoitteellinen ja suunnitelmallinen johtaminen, arviointi ja kehittäminen, toiminnan organisointi
- henkilökunnan hyvät työolosuhteet
- sitoutuneisuus yhteisiin uusiin toimintatapoihin ja opetusjärjestelyihin
- henkilökunnan osaamisen jakaminen ja vahvistaminen ammatillisen kehittymisen, itsearviointin ja koulutusten kautta
- lasten ja huoltajien osallistaminen

Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään ja osallistua yhteiseen esiopetustoimintaan. Kustavin esiopetuksessa inklusiivinen varhaiskasvatus näyttäytyy pedagogisena toimintana, jossa kaikkien lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollisuuksia lisätään tietoisesti ja järjestelmällisesti. Kasvatushenkilöstön toiminnassa välittyy lasta arvostava, kunnioittava ja sensitiivinen vuorovaikutus. Jokainen lapsi saa oppia ja kehittyä omassa tahdissaan ja hänelle tulee suunnitella hänelle sopivia oppimisen haasteita, turvata tarvittava tuki oppimista tukevat opetusjärjestelyt.

Kasvattajan tehtävä on mahdollistaa lapsille yhteisiä kokemuksia, jotka vahvistavat ryhmään kuulumista, kaverisuhteita ja tuottavat jaettua iloa. Lapsen tulee kokea olevansa tärkeä osa ryhmää eikä hän koe itseään ulkopuoliseksi, vaan kaikki pääsevät mukaan leikkeihin ja toimintaan.

Ryhmän toimintakulttuuria arvioidaan yhdessä lasten kanssa. Lasten ajatuksia kartoitetaan käyttämällä lapsen itsearviointimateriaalia tai muulla lapselle sopivalla tavalla. Kysymyksillä pyritään selvittämään lapsen kokemuksia esiopetuksessa tapahtuviin asioihin, yhteisön hyvinvointiin ja mahdolliseen ryhmässä tapahtuvaan kiusaamiseen liittyen. Lasten kanssa voidaan pohtia itsearvioinneissa esiin nousseita teemoja myös ryhmätasolla keskustellen.

Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimista tapahtuu kaikkialla ja opetussuunnitelmaa on mahdollista toteuttaa myös ulkotiloissa tapahtuvassa opetuksessa. Esiopetuksen monipuoliset oppimisympäristöt niin sisällä kuin ulkona tarjoavat vaihtoehtoja leikkiin, liikkumiseen ja kokemiseen sekä rauhoittumiseen ja lepoon.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja kehitetään niin, että huomioidaan inklusiivisuus, viihtyvyys, liikkumisen mahdollisuudet, monipuolisuus ja muunneltavuus sekä fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Esiopetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös lähiluontoa, leikkipuistoja sekä paikallisten toimijoiden, liikuntapalveluiden, museoiden ja muiden kulttuuri- ja taidealojen tarjoamia mahdollisuuksia. Lisäksi huomioidaan saaristolaisuuden erityispiirteet ja maaseutumainen kasvuympäristö, jotka tarjoavat mahdollisuuden monimuotoiseen oppimiseen jokaisena vuodenaikana.

Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä tärkeimmät tavoitteet ovat lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen. Huoltajien tietämys lapsesta yhdistetään kasvattajien ammatilliseen tietämykseen ja osaamiseen lapsen kehityksestä. Yhteistyö perustuu luottamukseen, kuunteluun, kunnioitukseen ja avoimeen keskinäiseen vuorovaikutukseen. Huoltajia osallistetaan toiminnan suunnitteluun, arvioimiseen ja kehittämiseen monipuolisin keinoin.

Yhteistyömuotoja:

- päivittäiset kohtaamiset ja keskustelut
- Daisy-järjestelmän kautta tapahtuva tiedonkulku ja yhteydenpito
- vanhempainillat
- huoltajien kanssa käytävät esiopetussuunnitelman mukaiset keskustelut
- huoltajilta saatu palaute jatkuvassa vuorovaikutuksessa
- asiakaskyselyt

Monialaisen yhteistyön tavoitteina ovat lasten hyvinvoinnin ja kehityksen turvaaminen sekä toimivan esiopetuksen toteutuminen. Näitä yhteistyötahoja ovat esimerkiksi neuvola, muu terveydenhuolto (mm. kasvatusta- ja perheneuvola, terapeutit), koulu, lastensuojelu, järjestöt sekä kulttuuripalvelut.

Perusopetuksen, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteistyöllä luomme joustavan ja yhtenäisen oppimisen polun. Tiedonsiirto sekä siirryttäessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen että esiopetuksesta perusopetukseen on tärkeää. Perusopetuksen kanssa tehdään muuta yhteistyötä osallistumalla esim. yhteisiin laulu- ja liikuntahetkiin sekä toteuttamalla yhdessä erilaisiin pyhiin tai Kustavin kunnan perinteisiin liittyviä teemoja, järjestämällä esiopetuslasten tutustumispäivä koululla sekä muita vierailuja.

Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä lasten ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoito on sekä yhteisöllistä että yksilökohtaista. Yhteisöllinen opiskeluhoito on ennalta ehkäisevää ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoitoa esiopetuksessa. Lisäksi lapsilla on oikeus opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.

4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Monipuoliset työtavat

Lapsille luontaisia oppimisen tapoja ovat toiminnallisuus sekä aktiivisuutta, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat, kuten omaehtoinen ja ohjattu leikki, tutkiminen, liikkuminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaisu. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä

hyödynnetään toiminnassa. Esiopetuksen lähtökohtana on kokonaisopetuksellinen periaate, joka tukee esiopetuslapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista sekä tukee esiopetussuunnitelman mukaisten oppimiskokonaisuuksien käsittelyä.

Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten kehitystä ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet, lasten tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet sekä henkilöstön itsearviointi.

Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arvioinnin avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Arviointi perustuu havainnointiin, pedagogiseen dokumentointiin, arviointipäätelmiin ja palautteeseen. Arviointiin osallistuvat opettajan lisäksi lapset, huoltajat ja muu henkilöstö. Opettaja hyödyntää lapsen tietoja esiopetusryhmän toiminnan suunnittelussa. Suunnittelussa käytetään lapsikohtaista esiopetuksen oppimissuunnitelmaa. Seurannan kohteena on lasten työskentely, käyttäytyminen ja heidän oppimisensa edistyminen eri tiedon- ja taidon aloilla.

Esiopetuksen pedagogiseen ryhmäsuunnitelmaan kirjataan konkreettiset pedagogiset toimintaperiaatteet ja käytännöt ja siinä huomioidaan esiopetusryhmän lasten ja vanhempien toiveet ja tarpeet. Ryhmäsuunnitelma on muuntuva asiakirja, jonka toteutumista ja sisältöä arvioidaan ja muokataan, jos esiopetusryhmän tai yksittäisen lapsen tarpeet muuttuvat.

Lapsia ohjataan itsearviointiin. Heitä rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä ovat omasta mielestä onnistuneet ja mitä he mahdollisesti haluaisivat opetella jatkossa. Siirtymävaiheessa alakoulun opettajan tulee tietää kunkin lapsen esiopetusajan työskentelystä, kehityksen ja oppimisen etenemisestä. Tämä varmistetaan yhteistyössä esiopetuksen, koulun henkilöstön ja vanhempien kesken. Lapsille annetaan lukuvuoden päätteeksi esiopetuksen osallistumistodistus.

Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu oppimiskokonaisuuksista, joiden toteuttamisessa otetaan huomioon lasten mielenkiinnon kohteet, lapsen aiempi kokemusmaailma sekä oppimisen tavoitteet. Lapsen on helppo osallistua ja motivoitua toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin, kun opetuksessa hyödynnetään hänelle kokemuksellisesti lähellä olevia ja tuttuja asioita.

Ilmaisun monet muodot

Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun perustaitoja harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä.

Musiikillinen toiminta on monipuolista ja moniaistista, lapsille tarjotaan kokemuksia

laulun, tanssin, liikkeen, soiton, kuuntelun ja oman musiikin luomisen avulla. Heidän kanssaan lauletaan, lorutellaan, tutustutaan erilaisiin rytmi- ja kehosoitteisiin, eri musiikkityyleihin ja peruskäsitteisiin. Lasten kanssa havainnoidaan äänen tasoa, kestoja, voimaa ja sointivärejä. Teemme yhteistyötä kulttuuritoimen kanssa.

Kuvallisen ilmaisun kautta lapsella on mahdollisuus luovuuteen ja itseilmaisuun, hän tutustuu monipuolisesti erilaisiin materiaaleihin, välineisiin sekä tekniikoihin ja työtapoihin, hienomotoriset taidot ja silmän ja käden yhteistyö kehittyvät. Juhlapyhiin liittyvien töiden askartelemisen kautta syntyvä omakohtainen kokemus juhlaan valmistautumisesta ja juhlan odotuksesta. Opettelemme perinteiden kunnioittamista.

Suullinen ja kehollinen ilmaisu rikastuttaa lapsen mielikuvitusta, hän oppii leikkimään ja viestimään kielen ja kehon avulla. Opetuksessa hyödynnetään musiikkia, loruja, runoja sekä lasten kirjallisuutta. Ilmaisumuotoina voidaan käyttää esimerkiksi draamatoimintaa, sanataidetta ja tanssia. Teemme yhteistyötä paikallisten kulttuuritoimijoiden sekä opetustoimen kanssa.

Kielten rikas maailma

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan kieliin ja kulttuureihin; kielellisen tietoisuuden kehittäminen, itsensä ilmaiseminen, sanavaraston ja mielikuvituksen kehittäminen, loruilu ja riimittely, kirjaimiin, äänteisiin ja tavuihin tutustuminen, lukeminen, sadutus ja lukuleikit, lattiatarinat, kuuntelemaan oppiminen ja keskittymisen harjoittelu. Teemme yhteistyötä kirjaston, paikallisten kulttuuritoimijoiden sekä opetustoimen kanssa.

Minä ja meidän yhteisömme

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa lapsen omaa osallisuutta toimintaympäristössä. Opetuksessa tuetaan lasten eettisen kohtaamisen ja ajattelun taitoja sekä tunnetaitojen kehittymistä. Lapset tutustuvat niin omaan kuin muihin kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen menetelmät, kuten draama, musiikillinen ilmaisu, tarinat ja lattiatarinat. Teemme yhteistyötä kirjaston, paikallisten kulttuuritoimijoiden ja yhdistysten, vanhusten palveluyksikön, elinkeinoelämän, seurakunnan sekä opetustoimen kanssa.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua rakennettuun ympäristöön ja arjen teknologiaan.

Matemaattisia taitoja kehitetään toiminnallisesti, leikkien ja eri aisteja käyttäen erilaisissa oppimisympäristöissä ja arjen tilanteissa. Kehitetään lapsen ongelmaratkaisutaitoja, luokitellaan, vertaillaan, tutustutaan lukukäsitteeseen, lukujonoon ja numeroihin, tason ja

tilan hahmottamiseen, suhde- ja sijaintikäsitteisiin, geometriaan ja mittaamiseen sekä ja aikakäsitteisiin.

Ympäristökasvatus tarjoaa lapsille luontokokemuksia sekä mahdollisuuden tutkia ja tutustua kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin eri vuodenaikoina eri aistien ja havaintovälineiden avulla. Luodaan pohja kestäväälle kehitykselle ja lapsia ohjataan huolehtimaan lähiympäristöstä ja sen viihtyisyydestä.

Hyödynnämme monipuolisesti lähiympäristöä; lähimetsät eri vuodenaikoina, rakennettu lähiympäristö, maatilat, kulttuuritarjonta, saaristoluonto.

Kasvan ja kehityn

Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohja terveelle, hyvinvoivalle ja liikunnalliselle elämäntavalle, kehittää lasten tietämystä terveydestä ja turvataidoista sekä edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Ohjatun liikkumisen lisäksi lapsilla on mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sekä sisällä että ulkona.

Liikkumisen ja liikuntaleikkien avulla lasten sääntöjen noudattamisen ja yhdessä toimimisen taidot kehittyvät, motoriset taidot, kehonhallinta ja tasapaino sekä oman kehon hahmottaminen vahvistuu. Tasapainotaitoja harjoitellaan pysähtymisleikkien ja taitoratojen avulla. Liikkumistaitoja edistetään kierimällä, kiipeämällä, hyppimällä, juoksemalla yms. Välinekäsittelyä harjoitellaan työntämällä, vetämällä, heittämällä ja vierittämällä monipuolisesti eri välineitä. Hyödynnämme liikunnassa vuosikelloa, monipuolisia välineitä, ympäristöjä ja työtapoja.

Ruokailutilanteista luodaan viihtyisiä ja lapsia ohjataan hyviin tapoihin, erilaisten ruokien maistamiseen sekä monipuoliseen ja terveyttä edistävään syömiseen. Lapsille korostetaan levon merkitystä vireystilaan ja hyvään oloon.

Lapsia ohjataan turvalliseen elämään, arvostavaan kohteluun ja koskemattomuuteen keskustelemalla turvallisuuden tunteesta, tunteista, avun pyytämisestä, turvataidoista, lähiympäristön turvallisuudesta ja liikennesäännöistä.

Lasten kanssa pohditaan myös kohtuullisen kuluttamisen merkitystä ja kierrätystä.

Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia kysymyksiä

Perusopetuslain mukaan esiopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Lasten erilaiset kielelliset ja kulttuurilliset taustat ja valmiudet otetaan opetuksessa huomioon. Tavoitteena on opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä tukea kaksi- ja monikielisten lasten suomen kielen oppimista. Kielipeda-materiaalin avulla voidaan arvioida lapsen suomen kielen taitoa sekä voidaan selvittää myös kotien kieliympäristöä ja lapsella käytössä olevia kieliä.

5. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki

Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen

Lapsen tarpeet huomioiva laadukas esiopetus on perusta lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Lapsen tarvitsema tuki järjestetään Suotorpan päiväkodissa inklusion periaatteiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksen johtaja varmistaa, että esiopetuksen oppimisympäristöt (ryhmät, tilat ja tarvikkeet) ovat kaikille lapsille sopivia.

Varhaiskasvatuksen johtaja vastaa siitä, että tuki toteutuu ja että lukuvuosisuunnitelma on laadittu, arvioitu ja täydennetty paikallisten käytänteiden mukaisesti. Lukuvuosisuunnitelman laatimiseen osallistuvat esiopettaja sekä erityisopettaja ryhmäkohtaisten tukimuotojen osalta.

Lukuvuosisuunnitelmaa täydennetään esiopetuksen pedagogisella ryhmäsuunnitelmalla, jossa kuvataan oppimisen edellytyksiä tukevat käytännöt ja opetusjärjestelyt sekä ryhmäkohtaiset tukimuodot esiopetuksessa. Ryhmäsuunnitelma on muuntuva asiakirja, jonka toteutumista ja sisältöä arvioidaan ja muokataan, jos esiopetusryhmän tai yksittäisen lapsen tarpeet muuttuvat. Ryhmäsuunnitelman laatimisesta, arvioimisesta ja muokkaamisesta vastaa ryhmän esiopettaja. Erityisopettaja osallistuu lasten tuen tarpeiden arviointiin.

Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, siirtyvät lapsen pedagogiset asiakirjat Daisyn tietojärjestelmän kautta. Jos lapsi siirtyy toisen kunnan esiopetukseen, vastaa varhaiskasvatuksen johtaja lapsen pedagogisten asiakirjojen toimittamisesta tulevaan esiopetuksen toimipaikkaan. Tarvittaessa tiedon siirtoa vahvistetaan huoltajan luvalla lapsikohtaisilla siirtopalavereilla.

Lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, pidetään oppimisen tuen tiedonsiirtopalaveri, jossa esiopettaja tai erityisopettaja kertoo ryhmässä toteutetuista oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä sekä ryhmäkohtaisista tukimuodoista. Esiopettaja tai erityisopettaja toimii koollekutsujana. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään esiopetuksen ja perusopetuksen välillä. Jos lapsi on saanut esiopetuksessa lapsikohtaisia tukitoimia, tiedonsiirrossa tehdään tehostettua yhteistyötä oppilaskohtaisista tukitoimista lapsen, huoltajan ja perusopetuksen kanssa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot

Ryhmäkohtaisista oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä, niiden suunnittelusta ja niihin kohdennettavista resursseista vastaa varhaiskasvatuksen johtaja. Hän huolehtii esiopetuksen henkilöstön riittävästä osaamisesta ja mahdollistaa tarvittavan täydennyskoulutuksen.

Esiopettaja vastaa opetusjärjestelyiden toteuttamisesta huomioiden lasten tuen tarpeista saatua tietoa ja tarvittaessa tehden yhteistyötä erityisopettajan kanssa. Esiopettaja vastaa yleisestä tukiopestuksesta ja kirjaa käytännöt ryhmän pedagogiseen toimintasuunnitelmaan.

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään tarpeen mukaisesti. Erityisopettaja suunnittelee, toteuttaa ja arvioi ryhmälle tarvittavia ryhmäkohtaisia tukimuotoja yhdessä esiopettajan kanssa. Erityisopettaja antaa myös ryhmäkohtaisista tukimuodoista erityispedagogiseen osaamiseen perustuvaa opetusta sekä konsultaatiota esiopettajalle.

Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

Varhaiskasvatuksen johtaja tekee kirjallisen hallintopäätöksen lapselle annettavista lapsikohtaisista tukitoimista. Esiopettaja huolehtii hallintopäätökseen tarvittavasta huoltajien kirjallisesta kuulemisesta.

Erityisopettaja arvioi lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen yhdessä esiopettajan kanssa. Esiopettaja laatii lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Esiopettaja huolehtii myös siitä, että lapsella ja huoltajalla on mahdollisuus osallistua lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimiseen ja arviointiin. Lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee olla kirjattuna lapselle suunnitellut tuen järjestämisen tavat ja perustelut. Esiopettaja vastaa siitä, että lapsikohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan tarvittaessa ja tukitoimia toteutetaan lapsikohtaisen tuen suunnitelman ja hallintopäätöksen mukaisesti.

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö

Lapsen tarvitsema tuki suunnitellaan ja sitä arvioidaan aina yhdessä huoltajien kanssa. Huoltajia kuullaan hallintolain mukaisesti ennen tuen päätöksen tekemistä.

Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena monialaisena yhteistyönä lasten ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoito on sekä yhteisöllistä että yksilökohtaista.

Esiopetuksen poikkeava järjestäminen lapsen tuen tarpeesta tai terveydentilasta johtuvasta syystä

Lapsen terveydentilaan liittyvä syy, kuten lapsen pitkäaikaissairaus voi estää tai vaikeuttaa lapsen osallistumista esiopetukseen. Varhaiskasvatuksen johtaja tekee kirjallisen hallintopäätöksen lapsen esiopetuksen järjestämisestä poikkeavasti terveydentilasta johtuvasta syystä ja arvioi lapsen kokonaistilanteen, miten lapsen oikeus esiopetukseen mahdollistuu.

Varhennetun oppivelvollisuuden päätöksenteossa ja toteutuksen suunnittelussa tehdään tiivistä yhteistyötä huoltajan ja perusopetuksen kanssa. Sivistystoimen johtaja tekee hallintopäätöksen varhennetusta oppivelvollisuudesta.

Sairaalaopetuksen järjestämisessä ja konsultaatiopalvelun toteuttamisessa tehdään tiivistä yhteistyötä huoltajan sekä hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön kanssa.

Lapsen perusopetuksen aloittamista voidaan myöhentää vuodella, jos se on lapsen edun mukaista. Huoltaja tekee hakemuksen perusopetuksen aloittamisesta vuotta säädettyä myöhemmin. Hakemukseen tulee liittää psykologinen ja tarvittaessa lääketieteellinen selvitys. Sivistystoimen johtaja tekee hallintopäätöksen perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä. Kun lapsen perusopetuksen aloitusta on myöhennetty vuodella, lapsella on oikeus osallistua esiopetukseen vielä yhden esiopetusvuoden ajan.

6. Opiskeluhoolto

Suotorpan päiväkodin esiopetukselle ja Kustavin perusopetukselle on laadittu yhteinen Kustavin kunnan opiskeluhooltosuunnitelma.

Opiskeluhooltosuunnitelma pohjautuu Kustavin kunnan esi- ja perusopetuksen osalta opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin ja Kustavin kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteistyössä.

Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan, miten Kustavin kunnan Kivimaan koulussa ja Suotorpan päiväkodin esiopetuksessa toteutetaan yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä, miten yksilökohtaista tukea järjestetään sekä miten oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa sekä muiden yhteistyötahojen kanssa tehdään yhteistyötä. Suunnitelmassa linjataan toimintatavat kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan sekä kriisitilanteiden varalle.

Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan myös toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Opiskeluhooltosuunnitelman toteutumista seuraa opetuksen järjestäjä.

Kustavin kunnan opiskeluhooltosuunnitelman painopisteitä ovat koulu/esiopetusviihtyvyys, oppilaiden kuulluksi tuleminen ja koulu/esiopetusyhteisön myönteinen vuorovaikutuskulttuuri, poissaoloihin puuttuminen, yhteistyö huoltajien ja oppilaiden kanssa, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistävä toimintakulttuuri, ennaltaehkäisevä työote sekä kiusaamisen sekä väkivallan ja häirinnän vastainen työ.

Kustavissa valmistavaa opetusta järjestetään koulun yhteydessä ja valmistavan opetuksen oppilasta kohdellaan yhdenvertaisesti ja inkluusioperiaatteiden mukaisesti muiden perusopetuksen oppilaiden kanssa.

Opiskeluhooltosuunnitelma on tehty yhdessä varhaiskasvatuksen johtajan, Kivimaan koulun yhteisöllisen opiskeluhoollon ja hyvinvointialueen opiskeluhooltohenkilöstön kanssa. Koulun henkilökunta ja esiopettaja ovat olleet mukana tekemässä suunnitelmaa.

7. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Kustavissa ei toteuteta erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvaa esiopetusta.